

Fólksins ogn

Óli Samró skrivar greinarøð um fólksins ogn og føroyska fiskivinnu. Onnur grein er um loyvini. Seinni greinar verða millum annað um loyvir, útlendskan kapital, um lønsemi og um ráðgevingina hjá ICES, Havstovuni og Fiskidaganevndini.

FYRST LOYVVIÐ SO SKIP

HVAT EITT **LOYVVIÐ** VAR VERT Í **GJÁR** ER **SØGA**, TAÐ **ÁHUGAVERDA** ER HVAT EITT **LOYVI** ER VERT **ÍDAG**, ÍMORGIN OG Í **FRAMTÍÐINI**. HVAT VIRÐIÐ VAR Í **GJÁR** KANN IKKI **BRÚKAST** TIL NAKAÐ. **VIRÐIÐ** ER NÚ EINA FERÐ TAÐ, SUM **KEYPARI** OG **SELJARI** BLÍVA SAMDIR UM, TÁ EIN **HANDIL** VERÐUR **UNDIRSKRIVAÐUR**. TAÐ ER **VERULIGA** VIRÐIÐ AV **SKIPI** OG **LOYVVIÐ** **PLUSS** MINUS ALT **ANNAÐ**!

GREINARØÐ

Óli Samró

Eins og taxabílarir í Manchester hava tvey ymisk virði, so hava skip og loyvi í Føroyum eisini tvey ymisk virði - eitt fyri skipið og eitt fyri loyvið. Oftast er loyvið munandi meira vert enn skipið.

Fyrst og fremst verður virðið ásett eftir, hvussu nógv pening loyvið kastar av sær. Virðið veksur um loyvið er galdandi í eitt langt tíðarskeið. Loyvið veksur enn meira í virði, um eftirspurningurin eftir loyvunum er størri enn útboðið – eisini eftirspurningur frá útlendingum. Eru fá myndugleikakrøv veksur virðið, og virðið minkar um avmarkandi treytir fylgja við. Eru loyvinu trygg, so at peningastovnamir kunna fá pant í veiðuloyvi beinleiðis ella óbeinleiðis og harvið vilja figgja virksemd, ja, so sigur tað seg sjálvt, at virðið veksur enn meira.

Manningaravtalarir fyri skipabólkin ávirkar beinleiðis virðið á loyvinum. Er manningaravtalan góð fyri reidaran, so veksur virðið. Um stórir partur av veiðuvirðinum verður útgoldið í hýru, minkar virðið.

Hinvegin er eitt fiskiloyvi lítið og einki vert, um tað einki kastar av sær figgjarliga. Eitt nú tá vánaligar manningaravtalarir ella krevjandi myndugleikakrøv eru knýtt at einum loyvi. Er loyvið ótrygt, ja, so fellur virðið ímóti

null beinanveg. Verða so útlendingar útiðstíðir frá at eiga loyvinu, so minkar virðið enn meira hjá teimum, sum eiga loyvinu. Heilt galið blívur, um eingin vil figgja.

Uttan iva hevur tað størst týðning, um ein loyviskavari í praksis eigur loyvið ella ikki. Hvussu trygt er loyvið. Tað er her stóra óvissan er.

Pelagisku loyvinu

Í dag hava pelagisku loyvinu stórt virðið. Einaferð í tíðini vóru tey nærum virðisleys. Virðið á Varðanum í Gøtu var í fjør nógvir milliardir vert, um prísirnir í 2011, sum skip í Norra og Danmark, ið kunnu samanberast við skipini

hjá gøtumonnunum, við pelagiskum veiðiloyvum vóru seld fyri, og við grundarlag í teimum veiðurættindum og treytum, sum skipini hjá Varðanum høvdu í 2011.

Men hvat loyvinu eru verd næsta ár, tað veit eingin! Men tað er tað, sum hevur týðning. Loyvið verður tað vert, sum ein møguligur keypari metur fortreytirnar fyri at vinna pening uppá loyvið samanbórið við váðan. Verður staðfest, at loyvinu í prinsippinum eru rullandi og vara ævigt, so er virðið enn størri og sjálvandi minni um váðin veksur. Broytast fortreytirnar, so gøtumenninir í framtíðini skulu kappast á einum fríum marknaði við kinesarar, russar,

hollendingar, skotar, írar, íslendingar og norðmenn um rættin at fiska, so verða loyvinu, teir hava í dag, kanska einki verd. Fara nýggju føroysku skipini at kappast við gomul skrottað skip um allan heim, og øll fáa sama rætt at bjóða frítt um rættindini, uttan at somu treytir um manningarsáttmálar, landingsarskyldu o.t. fylgja við, tá verður virðið á teirra loyvi einki vert.

Vit kunna hugsa okkum eina støðu, at gamli Tróndur og nýggi Tróndur í Gøtu skulu bjóða ímóti hvørjum øðrum á eini uppboðssølu av veiðurættindum við Føroyar. Gamli Tróndur hevur við kinesiskum eigarum lítla og onga skuld og við kinesiskari manning lítlar og ongar hýruútreiðslur. Gamli Tróndur kemur altíð, eg endurtakið altíð, at kunna bjóða ein hægri prís fyri veiðurættindini enn nýggi Tróndur við stórum avskrivningum og við føroyskari manningaravtalu. Úrslitið verður tá, at virðið á gamla Trónða veksur, tí nú kann hann fiska við at keypa eitt loyvi, meðan virðið hjá loyvinum á nýggja Trónða í Gøtu fellur niður í einki. Á tann hátt blívur Føroyar eitt paradís fyri gamalt skrott.

So virðini á pelagisku loyvunum í morgin kunna vera alt frá null til óendaligt. Tað má man kalla stóra spreidding vegna stóra óvissu.

Hví vóru pelagisku loyvinu so nógv verd ígjár?

Tí tey kasta so nógv pening av sær!

